

Datum: 17 juni 2026

Onderwerp: Inbreng commissiedebat Digitale Inclusie 24 juni 2026

Geacht Kamerlid,

Op 24 juni aanstaande vindt het commissiedebat digitale inclusie van Digitale zaken plaats. Het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn van het Trimbos-instituut is blij met de aandacht voor digitale vaardigheden in een samenleving die steeds verder digitaliseert. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat digitale inclusie niet alleen gaat over kunnen inloggen, formulieren invullen of een app gebruiken. Het gaat ook over de vraag of mensen, digitaal vaardig of niet, jong en oud, op een veilige, weerbare en gezonde manier kunnen deelnemen aan de digitale samenleving. Daarmee raakt digitale inclusie niet alleen de vraag óf mensen meedoen, maar ook hoe zij meedoen en wat dit met hen doet. Alleen dan draagt digitale inclusie daadwerkelijk bij aan het welzijn van burgers.

Digitale inclusie gaat verder dan toegang tot dienstverlening

In het rondetafelgesprek van 11 juni was er terecht veel aandacht voor mensen die moeite hebben om mee te komen in het tempo van digitalisering bij de overheid en andere essentiële domeinen zoals de zorg en de financiële sector. Het is daarom belangrijk dat hier blijvend in wordt geïnvesteerd, zodat mensen toegang houden tot voorzieningen en niet aan de zijlijn komen te staan.

Tegelijkertijd gaat digitale inclusie verder dan het kunnen gebruiken van digitale loketten. Het feit dat mensen moeite hebben met digitale dienstverlening, betekent niet automatisch dat zij niet digitaal zijn. De meeste mensen maken dagelijks gebruik van digitale technologieën in andere contexten, zoals communicatie, informatievoorziening en ontspanning. Digitale technologie beïnvloedt wat mensen zien, hoe zij keuzes maken en hoe zij zich voelen. Het is daarom belangrijk om niet alleen te kijken naar toegang tot diensten, maar ook naar de bredere digitale leefomgeving en de effecten ervan op gedrag en welzijn.

Investeer in brede digitale weerbaarheid en digitaal welzijn

Om volwaardig mee te kunnen doen in een digitale samenleving is meer nodig dan het kunnen gebruiken van digitale diensten. Mensen hebben ook kennis en vaardigheden nodig om zich staande te houden in een digitale omgeving die voortdurend verandert. Dit gaat om inzicht in hoe digitale technologie gedrag en aandacht beïnvloedt, welke impact dit kan hebben op mentale gezondheid en welzijn en hoe mensen hier regie over kunnen voeren. Ook gaat het niet alleen om 'in kunnen stappen', maar ook om op een laagdrempelige manier kunnen 'uitstappen' wanneer daar behoefte aan is. Je kunnen ontkoppelen van digitale technologie is op dit moment aan het uitgroeien tot de nieuwe digitale ongelijkheidskloof, en daarmee is 'niet mee hoeven doen' ook een essentieel onderdeel geworden van inclusie.

In de praktijk zien we dat veel mensen zich hier onvoldoende van bewust zijn en dat juist mensen in kwetsbare situaties het grootste risico lopen. De impact van digitale technologieën is niet gelijk en zonder gerichte ondersteuning kan dit bestaande ongelijkheden versterken. Om dit te doorbreken hebben professionals in het onderwijs en het maatschappelijk middenveld actuele kennis en handvatten nodig om hen hierin goed te begeleiden. Wij pleiten er daarom voor om het digitale inclusiebeleid te verbreden met gerichte investeringen in digitale weerbaarheid en welzijn. Dit vraagt om toegankelijke educatie en ondersteuning die aansluit bij de leefwereld van verschillende doelgroepen en een sterke kennisbasis die continu wordt geactualiseerd in lijn met nieuwe digitale ontwikkelingen.

Benut en borg bestaande kennis

Voor digitale inclusie is structurele kennis nodig over de relatie tussen digitale technologie, gedrag en welzijn. Die expertise is in Nederland al opgebouwd via het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn. Het expertisecentrum ontwikkelt en bundelt kennis, onder meer via de Landelijke Monitor Digitalisering en Welzijn en via onderzoek naar gedragsontwerptechnieken in digitale omgevingen. Deze kennis helpt om beter te begrijpen hoe digitale technologie mensen beïnvloedt, en is nodig voor beleid, toezicht en normontwikkeling. Om deze kennis blijvend te kunnen benutten is het van belang dat deze structureel wordt geborgd. Wij willen u daarom drie belangrijke aandachtspunten meegeven voor het debat:

1. Digitale inclusie gaat niet alleen over toegang, maar ook over de kwaliteit en effecten van digitale deelname
2. De voor- en nadelen van digitalisering zijn ongelijk verdeeld en vragen gerichte aandacht voor kwetsbare groepen
3. Er is behoefte aan structurele kennis en integraal beleid op de relatie tussen mens, gedrag en technologie
4. Digitale inclusie omvat niet alleen 'mee kunnen doen', maar ook 'niet mee hoeven doen'.

Tot slot

Digitale vaardigheden zijn belangrijk voor digitale inclusie, maar niet voldoende. Burgers, van jongeren tot professionals en ouderen, moeten ook veilig, weerbaar en gezond kunnen deelnemen aan de digitale samenleving. Dat vraagt om structurele kennis over hoe digitale systemen gedrag sturen, én om digitale omgevingen die autonomie en welzijn ondersteunen. Het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn hoopt dat u bovenstaande punten wil meenemen naar het debat. Mochten er vragen of onduidelijkheden staan, dan denken we graag met u mee.

Met vriendelijke groet,

Simone Onrust, Nastasia Griffioen

Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn